

ESSAY

Beeld. De boekenkast van mijn vader. Vakwerk. Op maat gemaakt, handgesneden, uit duur, ingelegd houtwerk. Ik, opkijkend naar de rijen boeken. Er me altijd van bewust dat daar ergens, verborgen maar o zo bereikbaar, de erotica stonden, met de Russische klassiekers in hun strakke banden er als een rij soldaten voor. Eindeloze beklimmingen, kousenvoeten op geboend hout, naar die boeken op de tweede rij. De verboden boeken. Zeldzame uitgaven, gekocht „onder de toonbank”. Middag na middag las ik verhalen die een geur uitademden van roodfluwelen gordijnen, verdeckte boudoirs en schemerige bordelen. Mijn Franse en Engelse woordenschat groeiden zienderogen, in elk geval in een bepaald vakgebied. Ik hield er voor het leven een fascinatie voor erotische literatuur aan over. Dat en een vrouwbeeld dat nooit meer ontdaan raakte van lange ruisende rokken en hoge zijden kousen.

Ik genoot van de vrolijke humor van de Scandinaviërs, in pareltjes zoals *Het land Cöitha*, waar seks een taboeloze bezigheid is, maar het eten van vast voedsel verboden, en waar in clandestiene clubs gebraden varkens getoond worden aan kwijlende zondaars. Van de fanfiction avant la lettre van Mandrakes pornoavonturen, allesbehalve politiek correct, maar van een comic strip-achtige onschuld. Seks met een kwinkslag, het kon blijkbaar.

Maar wat me het meest fascineerde, was ongetwijfeld het verhaal over 'The Organisation', de groep schrijvers die zich in de trieste jaren van de Amerikaanse Depressie warmde aan het schrijven van erotica op bestelling. Voor 1 dollar per blad voorzagen Henry Miller, Anaïs Nin en een aantal vrienden de rijke oliebaron Roy Johnson van porno-op-maat, „met een simpel verhaal, waarin de nadruk op de seks lag, zonder al te veel psychologie of filosofie errond”. Maar hoe gefascineerd ik ook was door de dagboeken van Anaïs Nin, als het op seks aankwam was ik niet echt onder de indruk van haar barokke, 'overschreven' erotica. Henry Miller daarentegen liet me totaal ademloos achter. „Als ik de eerste keer zo [hevig] was klaargekomen, had ik mijn pik afgesneden met het scheermes van mijn vader,” schrijft hij in *Opus Pistorum*. Als ik niet eerst de Fransen gelezen had, had ik hierna waarschijnlijk nooit meer een erotische roman aangeraakt. Miller deed mijn erotische wereldbeeld trillen

Aan de verboden boeken uit haar vaders bibliotheek hield de schrijfster Pia Fraus een liefde voor erotische literatuur over. Maar het gaat niet goed met het genre. Alle taboes zijn verleden tijd nu, maar is dat zo'n vooruitgang?

op zijn grondvesten. Hij schrijft seks zoals hij ademt, „omdat het nu eenmaal bij het leven hoort en één van de instincten is die ons drijft”. Net zoals het voor de Fransen een *raison d'être* is en geen obsessie. Vreemd genoeg kreeg uitgerekend Miller de feministen over zich heen. De bezieler van mijn pornografische ambitie werd afgedaan als een vrouwonvriendelijke viespeuk die „kutportretten” schreef, „platte, vulgaire porno”. Niets is minder waar.

Want volgens mij ligt het onderscheid tussen erotica en porno in één simpel principe: uniciteit. In porno zijn alle vrouwen inwisselbaar. De gemiddelde pornoauteur goochelt met een beperkt aantal gaten waar een beperkt aantal dingen in en uit schuiven. Zijn enige bedoeling is de lezer zo snel mogelijk

dermate opwinden dat het verder ontbreken van een verhaal hem geheel en al ontgaat. Dat werkt, maar het is ook de reden waarom porno, zeker door vrouwen, vaak saai gevonden wordt. Of om het met Erica Jong te zeggen: „Zijn onze hersenen niet onze belangrijkste erogone zone?” En hoe expliciet of 'pornografisch' Miller soms ook is, zijn vrouwen hebben gezichten. Ze zijn meer dan een som van hun ledematen, ze staan niet alleen ten dienste van de act waarvan ze deel uitmaken, en zijn allesbehalve inwisselbaar. Millers hoofdpersonage zou nooit met Tanya doen wat hij met Anna doet, of omgekeerd. Opmerkelijk detail: ik las een tijdje geleden dat *Opus Pistorum* waarschijnlijk niet van de hand van Miller is, maar van Carresse Crosby, de weduwe van uitgever Harry Crosby. Een vrouw dus.

De bibliotheek gaf nog meer vrouwelijke meesters prijs. Na een omweg langs Marguerite Duras, die me de kunst van de verleiding bijbracht, volgde ik Emanuelle Arsan op haar odyssee naar het ultieme genot in *Emanuelle*. Dezelfde queeste, met een iets minder gelukkige afloop, vond ik in De Mussets *Gamiani - Deux nuits d'excès*, een kleinood dat hij waarschijnlijk nooit geschreven had zonder George Sand als tweede stem. Hij won er een weddenschap mee dat hij in staat was een erotisch boek te schrijven zonder één enkel

obsceen woord te gebruiken. Als tegenpool van Miller kon dat tellen.

Langzaam begon me iets te dagen. Seks is kunst, en dus een combinatie van talent en hard werken. En belangrijker: kennis is macht. Hoe beter je de kunst van het liefhebben beheerst, hoe groter je eigen genot. Want dat, en dat alleen, was de drijfveer van al deze vrouwelijke hoofdpersonages: hun eigen lust. Ze hebben nog iets gemeenschappelijks: altijd schemert er aan de rand van hun vrijages een romantisch gevoel door. Hun bereidheid tot overgave komt voort uit liefde (en niet uit beschikbaarheid, zelfverachting of onverschilligheid, zoals bij de postfeministische eroticaschrijfsters). Of in elk geval uit het begeren van het lichaam van die 'ene', hoe beperkt in de tijd dat monogame verlangen ook is. *Once again*: uniciteit.

Toen botste ik onvermijdelijk op die andere *grande dame*. Een tiental jaren voor *Emanuelle* het bekendste seksboek ter wereld werd, had een andere Française, Dominique Aury, al de eerste door een vrouw geschreven 'porno'-bestseller op haar naam gezet. Aury schreef *Histoire d'O* omdat haar minnaar en uitgever Jean Paulhan beweerde dat „vrouwen geen erotica konden schrijven”. Hij kreeg ongelijk. Alleen zou het jaren duren voor iemand dat zou het geval zijn, want niemand had in '54 durven te vermoeden dat *O* aan een vrouwenbrein ontsproten was. Uiteindelijk kwam Paulhan zelf met een ontegensprekelijk argument: „Geen enkele man kan verzinnen dat *O*, op het moment dat ze door Réne aan haar nieuwe meesters wordt overgeleverd, nog opmerkt dat zijn pantoffels versleten zijn.” Dat is absoluut waar. „Maar *O*,” zo schrijft hij, „is ook een liefdesverhaal, dat van een vrouw die zegt: 'Ik behoor jou toe, doe met mij wat je wil.’”

Jaren later vond ik iets soortgelijks terug in Nedjma's *Wilde vijg* en in Naema Tahirs *Kostbaar bezit*. Ook deze twee vrouwen doen er alles aan om hun minnaars zo veel mogelijk genot te schenken. Niet uit onbaatzuchtige overgave, maar omdat ze daaruit zelf maximaal genot kunnen halen. Met eindeloos geduld bestuderen ze de voorkeuren en lichamen van hun partners en proberen ze de perfectie te benaderen. Iets waarvoor wij, geëmancipeerde westerlingen, blijkbaar steeds minder geduld kunnen opbrengen.

Iemand vatte het een tijdje geleden perfect samen: „We vrijen niet meer, we masturberen ons met het lichaam van een ander.” De tijd van langzaam ver-

© Marco Mertens

sieren, genieten van een uitgesponnen flirterige dans, waarin de twee partners in schijnbaar eindeloze *ochos* en *sacadas* om elkaar heen draaien en elkaar tergend traag, millimeter per millimeter, naderen, is blinkbaar voorgoed voorbij. Het maakt me bijna jaloers op de paardansen van vogels die omzichtig hun pluimen schikken en herschikken en dan urenlang via een instinctief, maar oeroud patroon om elkaar heen cirkelen. Of op de hofmakerij van huisjesslakken, die er een volle nacht over doen elkaars kleine lijf ten volle te ontdekken alvorens zich om elkaar heen te wikkelen en over te gaan tot 'de daad'. Zo bekeken is het zelfs cynisch dat het enige beest dat aan seks doet zonder per se bij die 'daad' te willen eindigen, niet meer de tijd neemt voor een fatsoenlijke aanloop. Nee, het moet snel, efficiënt en vooral nietsverhullend zijn.

Diezelfde seksuele haastigheid is terug te vinden in de wildgroei van cyberseks. Een tiental jaar geleden vond je nog chatpartners die opgewonden raakten van de virtuositeit van de taal op zich, van niets meer dan de ritmische afwisseling van zwarte letters op een wit scherm. Wie zich tegenwoordig nog op het nachtelijke net waagt op zoek naar literair erotisch genot komt bedrogen uit. Al bij de tweede zin gebeurt het onvermijdelijke. *Hot pics on my website!!!*

Wie kent nog het genot van het genot? Of zoals Almodóvar het stelt in *Matador*, veruit zijn sensueelste film: „Sinds ik jou ken, wacht ik op het meest fantastische orgasme aller tijden. Laat me nog even van dat wachten genieten.” Nee, het moet nu, snel, meteen. Je hoeft je er niet mee bezig te houden om een steeds betere minnaar te worden. Je krijgt op maat gesneden tips voorgeschoteld, toptiens die ervoor zorgen dat je, zonder te veel kopzorgen en zonder je volle agenda extra te belasten, een vrij bevredigend seksleven kan uitbouwen. Absolute grootmeesters van de erotische kunst, levensgenieters in de stijl van Casanova of Giamiani, levende bewijzen van het motto *amore et labore*, zijn fossielen uit een andere tijd, die zich alleen maar konden toeleggen op de *ars amandi* omdat ze niks beters te doen hadden.

Er zijn wel zeldzame uitzonderingen. Zoals Haruki Murakami's *Ten zuiden van de grens*, een zeldzaam mooie roman. Als Hajime eindelijk, na een half leven wachten, de vrouw van zijn dromen in zijn armen houdt, kust ze hem, letterlijk van kop tot voeten, „alsof ze de tijd zelf streelde, zoog en likte”. Misschien is dat wel de essentie van een goede seksscène. Het genot van het uit-

gestelde verlangen. Eerst duizendmaal dromen wat er zou kunnen komen, voor je uiteindelijk komt. De erotische curve van het vraagteken.

Maar is onze hedendaagse seksuele haast en de consumptieseks die daarbij hoort de enige oorzaak van het verdwijnen van de echte, betere erotische literatuur? Ik betwijfel het. Ik vrees dat er een tweede, ernstiger reden is voor de stilte op het pornografische front. De pseudo-permissiviteit.

Tijdssprong. In juli 1879, midden in de victoriaanse tijd, verschijnt in Engeland het clandestiene tijdschrift *The Pearl*. Apollinaire haalt er zijn inspiratie uit voor *Les 11000 verges* en *Les exploits d'un jeune Don Juan*, die hij onder het pseudoniem G.A. publiceert. Jaren later, in 1929, wordt een hilarische pornografische dichtbundel van Aragon en Péret, met foto's van Man Ray (delen van) zijn favoriete model Kiki de Montparnasse onderschept aan de Belgische grens. Alle 215 exemplaren worden aangeslagen. Maar... er verscheen tenminste wat. En nu? Wat hebben we na *Histoire d'O* en *Mieke Maaïke* van Louis Paul Boon nog aan bedlectuur te lezen gekregen?

Wat ooit onder de toonbank verkocht werd, kan nu in om het even welke roman opduiken. De verboden boeken zijn verleden tijd, alles kan nu „open en bloot”. Maar is dat zo'n vooruitgang? Subcultuur is mainstream geworden, met alle versuikering van dien. Sinds het hele mysterieuze waas van verbod en verborgenheid van seks is afgevalen, verschijnt er met de regelmaat van de klok in één of ander tijdschrift wel een 'standje-van-de-week' en doet iedereen op dezelfde dag aan anale seks, vermoedelijk zonder er enig plezier aan te beleven. Seksuele handleidingen te over, humoristisch of therapeutisch, voor hem of haar... maar erotica? Onvindbaar.

Ik ben geen voorstander van het opheffen van het seksuele taboe, van décolletés die zo diep openstaan dat de inhoud je tegemoet springt en van deze hedendaagse vrijheid-blijheid. Ik hou meer van het achterkamer-raffinement. Want één ding is zeker: nu geen enkel boek nog door de censuur wordt tegengehouden omdat er expliciete seks in staat, ziet geen enkel gerespecteerd auteur er blinkbaar nog de zin van in zijn diepste erotische fantasieën in boekvorm te gieten.

Het lijkt wel alsof na seks genot het nieuwe taboe is geworden. Er mag over seks geschreven worden, zolang dat filosofisch, maatschappijkritisch, instructief, humoristisch of analytisch

gebeurt. Zolang het maar niet (alleen) opwindend is. Misschien geldt dat dubbel zo hard voor de nieuwe generatie vrouwelijke auteurs. Je kunt kiezen tussen de (auto)destructieve seksualiteit van Virginie Despentes & Co, de voyeuristische waargebeurde seks van Melissa P. of de klinische analytische afstandelijkheid waarmee Catherine Millet haar eigen seksleven ontleeft. *La vie sexuelle de Catherine Millet* mag dan een bestseller zijn in de klassieke traditie van het Franse libertijnse denken, opgewonden word ik er niet van. Hoeft ook niet, want – dixit Millet – „vrouwen geloven minder in seks dan mannen en zijn er in deze postfeministische tijden dan ook in geslaagd meer afstand te nemen van hun lichaam. En dus is er meer ruimte voor observatie.” Zo leest het ook: als een objectieve opname, een foto van een orgie vanuit een neutraal, ruim standpunt. Dodelijk precies en dodelijk vervelend. En toch, ondanks deze bijna zakelijke benadering, viel het ook Millet op dat een aantal mannen, „en niet de meest preutse”, zich zwaar in het kruis getast voelden. Seks is dus nog steeds een mannelijk vakgebied. Vrouwen die over seks schrijven worden gedoopt, zolang ze zich ver houden van een mannelijke, assertieve, op lust gerichte seksualiteit. We zijn erop achteruitgegaan sinds *Histoire d'O*.

Is er dan helemaal geen goede erotica meer te vinden? Gelukkig wel, in de subculturen. Waar de taboes nog groter zijn. Naast de 'moslim'-erotica van Nedjma en Tahir spoelen er ook verrassend goede dingen aan uit het holebi-circuit. *Switch Hitters* bijvoorbeeld, een bundel waarin lesbiennes zich wagen aan homo-erotica en omgekeerd. Ook in het rek met SM zijn nog juweeltjes te vinden. Zoals Pat Califia's vampierenverhalen, al vallen daar meer doden in dan in de eigen slaapkamer wenselijk is. Of de bizarre, maar briljante verhalen van Amy Yamada, zoals *Kneel down & Lick my feet*.

Vreemd... allemaal vrouwen. En allemaal verhalen waarin expliciete en subtiliteit elkaar niet uitsluiten. Waarin niets en tegelijk alles aan de verbeelding wordt overgelaten. Precies dat maakt het verschil tussen slechte porno en goede erotica. Dus kan ik alleen maar pleiten voor meer hyperexpliciete, goed geschreven seksverhalen. Want het enige wat mij choqueert, is de platvloerse, deseksualiserende openheid en het totale gebrek aan fantasie die tegenwoordig alle schrijverij over seks overheersen. En nee, u krijgt bij dit essay geen gratis vibrator. Ik ben nogal een voorstander van het ouderwetse handwerk.

Het raadsel Pia Fraus

Zal ik meteen het grote geschut buitenrijden? *Vrijages* van Pia Fraus is de beste erotische literatuur die in jaren bij ons is verschenen, inbegrepen al wat uit het buitenland bij ons aanspoelt.

Ik ben nochtans heel argeloos in *Vrijages* begonnen. Eenentwintig erotische kortverhalen, en allemaal over de lesbische liefde, wat zullen we nu krijgen? Bij het eerste verhaal dacht ik: „Best goed gedaan, eigenlijk...” Bij het tweede moest ik gaan verzitten op mijn stoel. Bij het derde riep ik naar de keuken: „Zeg, die Pia kan nogal eens schrijven!” Wat door de rest van het boek werd bevestigd.

Wie is Pia Fraus? Dat is een geheim. Er bestaan van haar alleen onthoofde foto's. Het achterplaat van het boek zegt niets over haar achtergrond of voorgeschiedenis. Het verzoek om het hiernaast staande essay te schrijven, besloot ik met: „Dat u Pia Fraus heet, daar geloof ik niets van. Ik denk: Ria. Ria en nog iets.” Haar antwoord: „Tot mijn spijt moet ik je meedelen dat ik niet Ria heet. Maar weliswaar ook niet Pia.”

Pia Fraus betekent overigens, in het Latijn, „leugentje om bestwil”. (fh)

PIA FRAUS

Vrijages.

't Verschil, 203 blz., 14,95 €.

www.vrijages.be

Verbod is genot

Pia Fraus en haar liefde voor de erotische literatuur

ig dubbele punten...
u er met de American Express Kaart betaalt.

Krijg deze maand uw aankopen terugbetaald!*

* Elke dag 3 winnaars, tot einde maart 2007. Tombola ten voordele van uitgesloten kinderen geholpen door UNICEF (www.unicef.be). Meer info en lijst van winnaars op www.americanexpress.be/carrefour